

„Rendkívüli időjárási körülmények (III. fokú hőségriasztás) miatti akcióellenőrzés”

ÖSSZEFOGLALÓ

a 2017. augusztus 1-4. közötti időszakban végzett munkavédelmi ellenőrzések tapasztalatairól

Előzmények

Az egyre gyakrabban tapasztalható szélsőséges időjárási jelenségek egyik megnyilvánulási formáját tapasztalhattuk az idei év negyedik, eddigi legintenzívebb hőség hulláma idején.

A túlzott meleg nem csupán kellemetlen lehet, de ilyen extrém időjárási körülmények esetén nagyobb megterhelést róhat a szervezetre, mint maga a munkavégzés. A hőség, a napsugárzás és a fizikai munka együttesen a jelentős közérzet- és teljesítőképesség-romlás mellett leggyakrabban ájulást, napszúrást, hőkimerülést vagy akár hőségütést okozhat a munkavállalóknál, de másodlagosan – a koncentrációképesség csökkenése révén – hozzájárulhat a balesetveszélyes helyzetek kialakulásához is.

Az országos tisztifőorvosi feladatokért felelős helyettes államtitkár által elrendelt legmagasabb fokozatú hőségriasztásra (III. fok - riadójelzés) tekintettel a munkavédelmi hatóság a munkahelyi klímakörnyezet munkavállalókra gyakorolt kedvezőtlen hatásainak megelőzése céljából országos munkavédelmi akcióellenőrzést indított a 2017. augusztus 1-4. közötti időszakban. A Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) Munkavédelmi Főosztálya egyidejűleg egy újabb közleményben ismételten felhívta a munkáltatók figyelmét arra, hogy ebben a rendkívüli időjárási helyzetben különösen oda kell figyelniük a munkavállalók egészségére és biztonságára.

Az NGM Munkavédelmi Főosztálya már az idei év első hőhulláma kezdetén, 2017. június 21-én, a hőség hullámok veszélyeivel és a szükséges megelőző intézkedésekkel kapcsolatban felhívást (tájékoztató anyagot) tett közzé honlapján (<http://www.ommf.gov.hu>).

2017. július 3-án az NGM Foglalkoztatás-felügyeleti Főosztálya a rendkívüli időjárás (hőség) esetén előírt pihenőidő szabályairól adott ki ugyanitt tájékoztatást.

Az akcióellenőrzést a területileg illetékes fővárosi és megyei kormányhivatalok járási hivatalainak (a továbbiakban: járási hivatalok) munkavédelmi hatósági ellenőrzési feladatot ellátó állami tisztviselői folytatták le, akik a nyár folyamán, ettől függetlenül is vizsgálják a munkahelyi meleg klímakörnyezettel összefüggő munkáltatói megelőző intézkedéseket.

Az akcióellenőrzés lefolytatásával párhuzamosan az NGM Munkavédelmi Főosztálya a beérkezett hőséggel összefüggő panaszokat és közérdekű bejelentéseket haladéktalanul áttette kivizsgálás céljából a területileg illetékes járási hivatalok részére.

A hőségriadó idején az NGM Munkavédelmi Főosztálya által működtetett Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálatához beérkező kérdések, megkeresések száma jelentősen megnőtt, amelyek megválaszolása soron kívül megtörtént.

Ellenőrzési eredmények, adatok

Az ellenőrzések elsősorban azokra a munkahelyekre terjedtek ki, ahol a munkavállalók fokozott hőterhelésnek, illetve az időjárás kedvezőtlen hatásainak (hőség, közvetlen napsugárzás) voltak kitéve.

- Szabadtéri munkahelyek, pl.:
 - épület-, út-, közműépítés,
 - mezőgazdasági tevékenységek (pl. zöldség-, gyümölcszedés/-árusítás),
 - fűnyírás, parkgondozás,
 - csatorna karbantartás,
 - őrző-védő tevékenységek.

- Zárttéri munkahelyek, pl.:
 - pékség, sütőipari munkahelyek,
 - konyhaüzem,
 - építési anyagok gyártása (pl. cserépgyártás),
 - városi személyszállítás (autóbusz vezetése),
 - fémfeldolgozás, fémmegmunkálás,
 - raktározás.

- **Ellenőrzött munkáltatók száma: 304**
- **Szabálytalansággal érintett munkáltatók száma: 99 (32,57%)**

- **Ellenőrzött munkavállalók száma: 6869 fő**
- **Szabálytalansággal érintett munkavállalók száma: 1141 fő (16,61%)**

A hőséggel kapcsolatban **összesen 171 intézkedésre** került sor, főként hiányosság megszüntetését előíró közigazgatási határozat formájában (lásd *Melléklet - 1. táblázat*).

Ellenőrzési tapasztalatok

A járási hivatalok által megküldött jelentések szerint **összességében megállapítható, hogy az ellenőrzött munkáltatók felkészültek a klímakörnyezet kedvezőtlen hatásainak megelőzését szolgáló intézkedésekre**, és egyre ritkábban fordul elő olyan eset, hogy figyelmen kívül hagyják a hőségriasztás idején előírt munkavédelmi kötelezettségeiket. Ez a kedvező változás feltételezhetően a **korábbi munkavédelmi ellenőrzéseknek**, az egyre szélesebb körű **tájékoztató munkának**, illetve az **aktív médiakommunikációnak** is köszönhető. Egyre több munkáltató ismeri fel, hogy hőhullámok idején a munkabalesetek és a hőség okozta egészségkárosodások kockázata is megemelkedik.

Az ellenőrzött munkáltatók többsége (67,43%-a) eleget tett a hőség kedvezőtlen hatásainak megelőzésére szolgáló munkavédelmi előírásoknak, ugyanakkor még mindig előfordultak hiányosságok, illetve szabálytalanságok. Az ellenőrzést végző állami tisztviselők az akcióellenőrzések során **összesen 99 esetben** (összesen 1141 munkavállalót érintően) állapították meg a **munkáltatók mulasztását** a munkahelyi meleg klímakörnyezettel összefüggésben.

A legjellemzőbb hiányosságok, szabálytalanságok az alábbiak voltak (lásd *Melléklet - 1. ábra*):

- a kedvezőtlen klimatikus viszonyokra (hőségből adódó megterhelésekre) vonatkozó kockázatértékelés, illetve munkavédelmi oktatás elmulasztása,
- nem megfelelő hőmérsékletű védőital juttatása,
- a védőital elfogyasztásához szükséges ivópohár hiánya.

Csak ritkán fordult elő, hogy nem biztosítottak védőitalt a munkavállalók számára, de főként az útépítés, térburkolás területén még mindig jellemző, hogy a dolgozók nem tudják a pihenőidőt árnyékos, illetve a környezethez képest hűvösebb körülmények között eltölteni.

Azokon a munkahelyeken, ahol a technológia jelentősebb hőexpozícióval járt (pl. gépek beltéri hőkibocsátása, melegkonyhák üzemeltetése) a klímakörnyezet kedvezőtlen hatásai fokozottan érvényesültek, ezért ezeken a munkahelyeken a munkáltatók általában nagyobb hangsúlyt fektettek a hőterhelés idejének minimalizálására. Egyre inkább jellemző, hogy a munkáltatók egymástól átveszik a helyes gyakorlati példákat, jó megelőzési gyakorlatokat, amely főként a vendéglátóhelyeken volt tapasztalható a nyitvatartási idő átütemezésével, illetve az ételkínálat átmeneti módosításával (lásd *Példatár*).

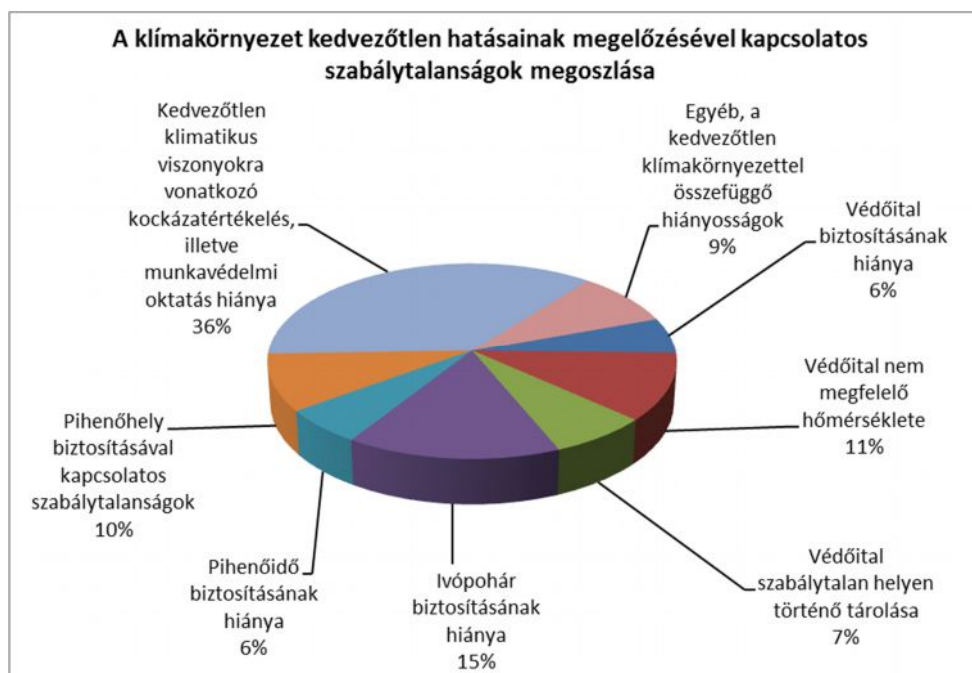
A járási hivatalok állami tisztviselői az ellenőrzések során tájékoztatással is segítették a munkáltatókat, a munkavállalókat és a munkavédelmi képviselőket, amelynek a feltárt szabálytalanságok megszüntetésére tett hatósági intézkedésekkel együtt kiemelt szerepe lehet a hőség miatt bekövetkező egészségkárosodások (pl. napszúrás, hőséguta) és a munkabalesetek megelőzésében.

Budapest, 2017. augusztus 7.

Nemzetgazdasági Minisztérium
Munkavédelmi Főosztály

MELÉKLET

1. ábra

1. táblázat

Az akcióellenőrzés időszakában a klímakörnyezet kedvezőtlen hatásainak megelőzésével kapcsolatos, közigazgatási eljárásban hozott/tervezett intézkedések

<p>1. Hiányosság megszüntetését előíró határozatok</p> <ul style="list-style-type: none"> - Határozatok száma: - Ezen belüli intézkedések száma: 	<p>92 db 159 db</p>
<p>2. Felfüggesztő határozatok</p> <ul style="list-style-type: none"> - Határozatok száma: - Felfüggesztett tevékenységek száma: - Érintett munkavállalók száma: 	<p>5 db 5 db 223 fő</p>
<p>3. Munkavégzéstől eltiltó határozatok</p> <ul style="list-style-type: none"> - Határozatok száma: - Eltiltott munkavállalók száma: 	<p>5 db 11 fő</p>
<p>4. Figyelemfelhívások</p> <ul style="list-style-type: none"> - Figyelemfelhívások száma: 	<p>2 db</p>

PÉLDATÁR

Pozitív példák

- 1.) Egy templom rekonstrukcióját végző munkáltató a hőség munkavállalókra gyakorolt kedvezőtlen hatásainak megelőzése céljából a szabadtéri tevékenységet a hőségriadó idején a reggel 6-10 óra közötti időtartamra korlátozta, mivel a dolgozók tartósan közvetlen napsugárzás hatásának lehettek kitéve.
- 2.) Egy étterem vezetése úgy döntött, hogy a rekkenő hőségre való tekintettel megkímélik szakácsaikat a hőségből adódó megterhelésektől, ezért átmenetileg felfüggesztették a frissensült ételek készítését, amelyről a vendégeket is tájékoztatták.
- 3.)

*Szabadban felállított étkező/pihenőhely egy építési munkahelyen,
amely védi a dolgozókat a napsugárzás káros hatásaitól*

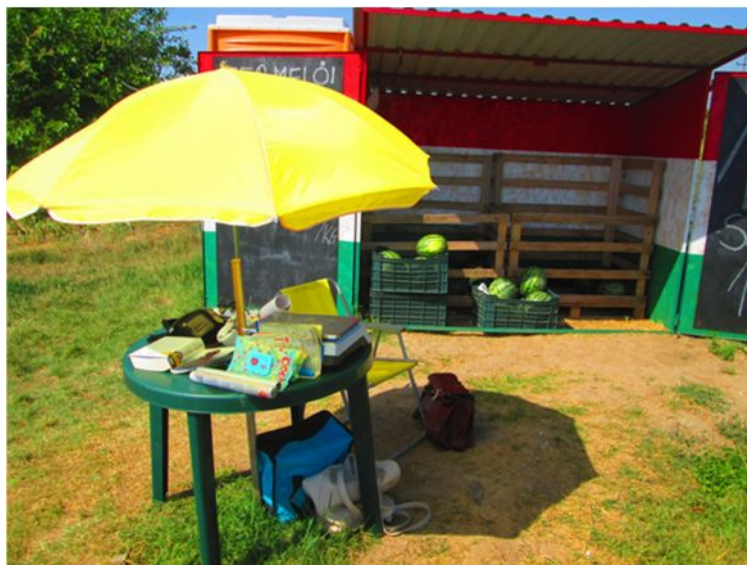
4.)

Védőital egy kotró-rakodó földmunkagép gépkezelőjének fülkéjében

Negatív példák

- 0.) Egy őstermelő munkáltató nem biztosított védőitalt a munkavállalója részére, aki saját maga hozott hűtőtáskában ivóvizet, amely a napon felmelegedett. A munkavállalót egyetlen napernyő védte, amely nem adott minden napszakban elégséges árnyékot.

1.)

Háztartási gépgyártó csarnokban a védőital tárolása nem megfelelő körülmények között, közvetlenül a szemét tároló, illetve poros környezetben, asztali köszörű mellett.

2.)

Mezőgazdasági szárító TMK műhelyében a fémipari megmunkáló gépek közvetlen közelében került elhelyezésre a védőital ballon és az adagoló.